

καὶ αἰσχὸς ψυχῆς»¹. Ή γνώμη του κυρούται ως δρθή ἐκ νέου σήμερον, δτε δ ἐκ τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ τρόπος ζωῆς ἡρχισε νὰ προκαλῇ ἐπιδράσεις ψυχικὰς εἰς τὰ ἄτομα, εὑρισκομένας εἰς τὰ δρια τοῦ ὑγιοθς καὶ τοῦ παθολογικοῦ, ἀπειλούσας δμως διὰ τῆς πολυχρονίου ἐπαναλήψεως τὴν ἀρτιότητα ζωῆς τῶν ἀτόμων.

Ἡ Ἐμπειρικὴ Ψυχολογία κατὰ τὴν μελέτην τῶν καθ' ἔκαστον λειτουργιῶν διεπίστωσεν ἥδη, δτι ἀριθμὸς ἀτόμων ἐμφανίζει ὑπερλειτουργίαν, ὑπολειτουργίαν ἢ παραλειτουργίαν ψυχικῶν στοιχείων, ἥτις, δταν φθάσῃ φρισμένα δρια, λαμβάνει ἔκδηλον τὴν μορφὴν ἀνωμαλίας εἴτε μιᾶς λειτουργίας μόνον, εἴτε δλοκλήρου τῆς Ψυχοσυνθέσεως. Ποῦ τελειῶνει δμως τὸ κανονικὸν καὶ ποῦ ἀρχεται τὸ παθολογικὸν δὲν εἶναι εύχερὲς νὰ καθορίσῃ τις, διότι αἱ ἐνδιάμεσοι διαβαθμίσεις εἶναι πολλαῖ.

Τὸ ποσοστὸν τῆς ἀποκλίσεως ἐκ τοῦ κανονικοῦ εἶναι λίαν σημαντικόν, ἀνερχόμενον κατὰ τοὺς Delmas Boll εἰς τὰ 15% τῶν ἀτόμων². Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀνελήφθη ἀληθῆς σταυροφορία κατὰ τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν, τῶν δποίων ἢ ἔξαπλωσις λαμβάνει βαθμηδὸν μορφὴν ἀπειλητικωτέραν τῆς τῶν μολυσματικῶν.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ως ἀνω δεδομένων ἔξετάζονται ἐνταῦθα δύο τινά:

1ον. Τίνες εἶναι αἱ ποικίλαι ψυχικαὶ ἀνωμαλίαι, πῶς ἐκδηλοῦνται καὶ ποῖα τὰ αἴτιά των.

2ον. Τὶς τρόπος ζωῆς διασφαλίζει τὴν ψυχικήν μας ἀπόδοσιν καὶ ύγειαν, προφυλάσσων τὸ ἄτομον ἀπὸ τὴν πτώσιν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀνωμάλου καὶ τοῦ παθολογικοῦ.

II. ΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Α'. ΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣΕΩΣ

α'. Τὰ εἴδη τούτων.

Διαταραχαὶ ἐμφανίζονται εἰς τὰς συναισθηματικὰς καὶ βουλητικὰς ἐκδηλώσεις τὰς ἀποτελούσας τὴν πηγὴν ψυχικῆς ζωῆς, εἴτε ως ὑστέρησις, εἴτε ως ὑπερβολή, εἴτε ως διαστροφὴ τοῦ κανονικοῦ. Εἶναι αἱ ὑπερδιεγέρσεις, αἱ φοβίαι, αἱ ψυχασθενικαὶ ἐκδηλώσεις, τὰ συμπλέγματα κατωτερότητος ἢ ἀνωτερότητος, αἱ διαστροφαὶ παρορ-

1. Παράβ. Λ&χ. 185 Ε, Φιληβ. 26 Β, Πολιτ. θ' 591 Β, Νόμ. α' 631 Σ.

2. Delmas A. - Boll M., μνημ., Εργ., σελ. 37.

μήσεων, αἱ ἀποκλίσεις ἐκ τῆς δύμαδικότητος, αἱ ἀνεπάρκειαι καὶ πτώσεις τοῦ ψυχικοῦ τόνου, ἢ καὶ ἡ βαθμιαῖα σβέσις τούτου.

Διάκρισις τῶν καθ' ἕκαστον ἀνωμαλιῶν δύναται γὰρ γίνη ἀναλόγως πρὸς τὰς ἐπὶ μέρους τάσεις μας, ἀλλὰ καὶ συνολικώτερον, διότι κατὰ πᾶσαν διαταραχὴν ἀνωμαλία δὲν ἐκδηλούται εἰς ἐν μόνον στοιχεῖον, ἀλλ' εἰς πλείονα, λόγῳ τῆς ὑπαρχούσης ἐνότητος δομῆς τοῦ προσώπου. Ἐντεῦθεν προτιμάται ἡ διάκρισις ἀναλόγως πρὸς τὰ αἴτια τὰ προκαλοῦντα τὰς διαταραχάς. Διακρίνονται αἱ ἔξης κατηγορίαι τούτων:

- 1ον. **Διαταραχὴ** ἐκ σφαλμάτων ἢ δυσμενῶν δρῶν ἀνατροφῆς.
- 2ον. **Διαταραχὴ** ἐξ ἴδιοσυγκρασίας.
- 3ον. **Διαταραχὴ** ἐξ ἐπιγενῶν βλαβῶν τοῦ δργανισμοῦ.
- 4ον. **Διαταραχὴ** ἐκ δυσμενῶν τυχῶν ζωῆς.

1. Διαταραχὴ ἐκ σφαλμάτων ἢ δυσμενῶν δρῶν ἀνατροφῆς.

Ἡ Ἀριστοτελικὴ ἀντίληψις περὶ ὑπερβολῆς ἢ ἐλλείψεως, ως τῶν δύο ἄκρων μεταξὺ τῶν διποίων ὑπάρχει τὸ ψυχολογικῶς καὶ ἡθικῶς ἄριστον, εὑρίσκει τὴν δικαίωσίν της καὶ σήμερον, ἐκ τῆς διαπιστώσεως καὶ καταγραφῆς διαταραχῶν λόγῳ ἀγνοίας τοῦ μέτρου καὶ τοῦ δρθοῦ κατὰ τὴν ἀνατροφὴν παιδῶν καὶ ἐφήβων.

Ἀνεφέραμεν ἡδη εἰς τὰ περὶ πορείας ζωῆς τὴν ἀνάγκην τοῦ παιδὸς πρὸς στοργήν. Ἡ ἐλλείψις της εἶναι χειροτέρα ἀπὸ τὴν κακὴν διατροφὴν, δυναμένη νὰ καταστήσῃ τὸν παῖδα κλειστὸν εἰς τὸν ἐσαυτόν του, ζηλότυπον καὶ φθονερὸν καθ' δλην τὴν ἔπειτα ζωήν του. Ἀλλὰ καὶ ὑπεραπασχόλησις τῶν γονέων μὲ τὸ τέκνον, ίδιᾳ τὸ πρωτότοκον δύναται νὰ τὸ βλάψῃ. Ἡ ὑπερεκτίμησις τῶν ίκανοτήτων του καὶ προβολή του ὡς «παιδιοῦ θαύματος» τοῦ γεννᾷ συμπλέγματα ὑπεροχῆς καὶ ἐπωάζει ὑστερικὰς ἐκδηλώσεις πρὸς συνεχῆ συγκέντρωσιν τῶν φροντίδων καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τῶν γύρω του εἰς αὐτό.

Ιδιαιτέρα φροντίς δέον νὰ καταβάλλεται κατὰ τὴν γέννησιν τῶν ἐπομένων τέκνων, δτε ἔχομεν ζηλοτυπίαν εἴτε τῶν πρωτοτόκων εἴτε τῶν ύστεροτόκων, λίαν συχνὴν καὶ λίαν ἔντονον. Αὕτη ἀπεκλήθη σύμπλεγμα τοῦ Κάιν, περιεγράφησαν δὲ πολλὰ περιστατικά της. Ὁ Baudouin ἀναφέρει ὡς τυπικὸν παράδειγμα τὸν Victor Hugo, δστις ἦτο ύστερογενὴς ἐκ τριῶν ἀδελφῶν, ἐκ τῶν διποίων δ μεγαλύτερος ἐκαλεῖτο Abel. Ὁ μικρὸς Victor, ἀσθενὴς καὶ παρηγκωνισμένος κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του, κατείχετο ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἔξισθῇ, νὰ ὑπερβῇ τοὺς μεγαλυτέρους ἀδελφούς του, νὰ καταλάβῃ τὴν ὑπερέχουσαν θέσιν των. Συχνὰ αὕτη ἐλάμβανε κακοποιούσας ἀποχρώσεις, ξως δτου εὗρε τὴν κάθαρσίν της διὰ τοῦ ποιήματός του «La

conscience» και τὴν πλήρη ἔξαφάνισιν της μετά τὴν διάκρισιν του διὰ τῶν μεγάλων δημιουργιῶν του¹.

‘Η ἄσκησις τῶν δυνάμεων τοῦ παιδός δέον ἐπίσης νὰ ἀκολουθῇ ἐν μέτρον. Αἱ ἀπαιτήσεις τῶν γονέων ἀπὸ τὰ τέκνα δέον εἰς ἔκαστον στάδιον ἡλικίας νὰ θίναι ἀνάλογοι πρὸς τὰς δυνατότητάς των. Συχνὰ δὲ ὅριμος γονεὺς κρίνει κατὰ τὰς ίδιας του δυνάμεις. Χρειάζεται συνεχῶς νὰ ἐπιτελῇ μίαν ψυχικὴν μετάθεσιν εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἡλικίας τοῦ παιδός. Ἐργασίαι, καθήκοντα, ἀκρίβεια ἐπιτελέσσεως ἐντολῶν δέον νὰ ζητῶνται ἀπὸ τὸν παῖδα ἀναλόγως τοῦ ἐκάστοτε δυναμισμοῦ του. Τούτον δύνανται νὰ μαντεύουν οἱ γονεῖς παρατηροῦντες τὴν ἀπόδοσιν τῶν συνομηλίκων τοῦ τέκνου των.

‘Αλλὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀκροντοῦ νὰ μὴ ζητοῦν καμμίαν προσπάθειαν ἀπὸ τὰ τέκνα, ἵνα μὴ τὰ καταπονήσουν, εἶναι δμοίως ἐπιβλαβές. Δέον νὰ γίνεται ἄσκησις των εἰς τὴν προσπάθειαν καὶ προπόνησις. Ιδίᾳ οἱ δειλοὶ δέον νὰ εἰσάγωνται μὲ προσοχὴν καὶ tact εἰς ἔργα ἀπλὰ ἀπαιτούμενα πρωτοβουλίαν καὶ εύθύνην καὶ νὰ ἐνθαρρύνωνται αἱ μικραὶ των ἐπιτεύξεις, ὅστε νὰ ἐνδυναμωθῇ τὸ ἡθικόν των καὶ ἐτοιμασθῇ ἡ βαθμιαία χειραφέτησις των πρὸς αὐτόνομον ζωήν.

‘Η ἔλλειψις ἀδελφῶν, ἵνα συνεχῶς συνασκῆται τὸ τέκνον ψυχικῶς, δέον νὰ ἀναπληρώνεται δι’ ἐπιδιώξεως συναναστροφῶν μὲ δμηλίκους ύποδ τὴν παρακολούθησιν τῶν γονέων. Ο μονογενής, δοτις στερεῖται μικροτέρων ἀδελφῶν πρὸς τοὺς δποίους νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἀγάπην του, ἀλλὰ καὶ μεγαλυτέρων εἰς τοὺς δποίους νὰ εῖρῃ δδηγούς καὶ προστάτας, μεγαλώνει ύποδ δρους ούχι εύνοϊκούς.

‘Η συμπεριφορὰ πρὸς τυχῶν ύστερον ἐν σχέσει πρὸς τὰ χαρισματα τῶν ἄλλων ἀδελφῶν τέκνον ἐμπερικλείει δμοίως κινδύνους. Εἰς τὸν ἐκ φύσεως ύστεροντα δὲν πρέπει διαρκῶς νὰ προβάλλεται κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἡ υπεροχὴ χαρισμάτων τοῦ ἢ τῶν ἄλλων καὶ νὰ μὴ παύῃ ἡ παρακίνησις, δπως τὸν μιμηθῆ καὶ τὸν φθάσῃ. ‘Η σύγκρισις αὕτη γεννᾷ εἰς τὸν ύστεροντα ἐπαύξησιν ἀποθαρρύνσεως, προκαλεῖ μίαν ἀντίδρασιν δλονὲν ἐνδυναμουμένην ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς συνειδήσεως τῆς ύστερησεως. ‘Η φροντὶς θὰ συγισταται εἰς τὴν υποβοήθησιν τοῦ δυσκινήτου καὶ τὸν ἐπαίνον πάσης ἐπιδόσεως, ἔστω καὶ μικρᾶς, χωρὶς ἡ τελευταία νὰ συγκρίνεται πρὸς τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἔχοντος τὰ κρείττονα χαρίσματα ἀδελφοῦ. “Υβρεῖς κατὰ τοῦ ύστεροντος, δτι δὲν εἶναι ἄξιος τῆς οἰκογενείας, ἢ κατάραι διότι δὲν δύναται νὰ φθάσῃ τὸν ταλαντούχον, ἐτοιμάζουν

1. Baudouin Ch., L'âme enfantine et la Psychanalyse, 2e éd. Neuchâtel - Paris 1950, σελ. 19 - 20.

πρόσωπα μισάνθρωπα μὲ τάσεις ἐκδικήσεως διὰ τὰς ταπεινώσεις των, διὸ ἀς βλέπουν, δτὶ δὲν εἶναι αὐτοὶ ὑπεύθυνοι, ἀλλ' ἡ κακὴ των μοῖρα, ἡ γεννήσασα αὐτοὺς ἐν μονίμῳ δυσχερεῖς ἔξελιξεως.

Αι άπειλαι έπισης είς μικράν ήλικιαν διά φοβερῶν πραγμάτων, οντα ήσυχάζουν τὰ ζωηρὰ παιδία εἰναι βλαπτικαί. Ὁλέθριαι άποβαλλουν ποιναὶ εἰς ἀκατάλληλον ὕραν. Τὸ νὰ δείρουν ἀτακτήσαντα παιδία, ἐνῷ κοιμάται, δύνανται νὰ τοῦ προκαλέσουν Ισόβιον ψυχικὴν διαταραχὴν.

Λαίαν δυσμενεῖς δροι δύμως εἶναι οἱ ἐκ τύχης. Μεγάλη πτωχεία καὶ ἀδυναμία συντηρήσεως τοῦ παιδός, εἴτε ἐξ ἐκτάκτων περιστάσεων εἴτε ἐξ ἀσθενείας μακρᾶς τοῦ γονέως, δμοῦ μὲ τὴν στέρησιν γεννῆτην συναίσθημα ἀνασφαλείας εἰς τὸν παῖδα μὲ μονίμους ψυχικὰς συνεπείας εἰς τὸν οὗτον ἀνατρεφόμενον. "Ετι σκληροτέρα εἶναι ἡ τελεία στέρησις τῆς οἰκογενείας λόγῳ δρφανίας. Ἡ ἀνατροφὴ εἰς δρφανοτροφεῖον συνοδεύεται ἀπὸ διαρκεῖς ψυχικὰς στερήσεις, δσον καὶ ἀν αἱ φροντίδες διὰ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας ίκανοποιούνται. "Εκεῖ δ παῖς δὲν ἔχει δυναντητας νὰ ἀναπτύξῃ τὴν ίδιοτυπίαν του, τὴν ἀτομικότητά του, πρᾶγμα ποὺ ἐπιτελεῖται εἰς τὴν οἰκογένειαν τὴν παρέχουσαν δυνατότητας ἔξελιξεως δλων τῶν ἐκδηλώσεων καὶ τάσεων του. Εἰς τὸ δρφανοτροφεῖον ύπάρχει μία δμοιομορφία ζωῆς καὶ πληρώσεως ἐπιθυμιῶν, ἡ διοία ἐκ τῶν πραγμάτων δὲν δύναται νὰ διαφοροποιήται. Οἱ τρόφιμοι ζοῦν ώς εἰς στρατῶνα. Πολλαὶ εὔασθητοι φύσεις ἔμφαντζουν διαταραχὰς ἐκ τοῦ ψυχικοῦ τούτοῦ ύποστισμοῦ. Εἶναι ἀύπναι παρὰ τὴν νεαράν ἡλικίαν, κακὰ δνειραι, ἡλαττωμένη δρεξις, στομαχικαὶ διαταραχαὶ.

‘Αποτελέσματα ἐπιβλαβῆ γεννῶνται ἐπίσης, δταν ἐπέλθῃ διάστασις τῶν γονέων. Τὰ τέκνα τῶν διεζευγμένων, τὰ δποῖα ἀναζητοῦν ἀμφοτέρους τοὺς γεννήτορας, ὑφίστανται ταλαιπωρίας, δταν βλέπουν τὸν ἔνα ἐκ τούτων κατ’ ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου μόνον περιοδικῶς δι’ ὀλίγον χρονικὸν διάστημα. ‘Η θλῖψις ἐκ τοῦ τέλους τῆς συναντήσεως ἔξαφανζει τὴν γεννηθεῖσαν χαράν, διὸ θεωρεῖται προτιμωτέρα ἡ κατ’ ἀραιά, ἀλλὰ πλέον διαρκοῦντα διαστήματα παραμονὴ μὲ ἔκαστον γονέα. ‘Η τυχῶν κακολογία τοῦ ἀπόντος γονέως τραυματίζει τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκούοντος τέκνου, οὔδεδλως συμβάλλουσα εἰς τὸ νὰ κερδίσῃ τὴν στοργὴν τοῦ κατηγοροῦντος.

Άλλα καὶ συμβιούντες γονεῖς διαπληκτιζόμενοι εὔκόλως, παρουσίᾳ τῶν τέκνων, συχνά ἐξ ἐλαφρότητος ἢ κακῆς συνηθείας, δὲν ὑποπτεύονται τὰς αυγεπείας. Μετὰ τὴν ἐνηλικώσιν μία προτίμησις διὸ ἀποδημίαν εἰς ξένην χώραν καὶ ισόβιος ἐγκατάστασις ἔκει. Εχειώς ὑποσυνείδητον αἴτιον τὴν ἀνάγκην φυγῆς, τὴν δποίαν ἡσθάνοντο

μικροὶ κατὰ τὰς ὕρας τῶν διαπληκτισμῶν τῶν γονέων. Οἰαδήποτε διαφορὰ ἢ σύγκρουσις δὲν πρέπει νὰ ἐμφανίζεται πρὸ τῶν τέκνων, ἀλλὰ νὰ ἔξομαλύνεται καὶ νὰ εὑρίσκῃ διεξόδους κατ' ἴδιαν.

2. Διαταραχαὶ ἐξ ἰδιοσυγκρασίας.

Ἄνωμαλίαι ἐξ ἰδιοσυγκρασίας εἶναι ἑκεῖναι καθ' ἄς, καίτοι δὲν ὑπάρχει βλάβη τις εἰς τὸν δργανισμόν, ἐν τούτοις παρουσιάζονται διαταραχαὶ εἰς τὰς ψυχικὰς λειτουργίας. Εἶναι αἱ «ψυχώσεις». Αὗται δὲν ἀλλοιώνουν τὴν σωματικὴν ὁγείαν, δυνάμεναι νὰ συμβαδίζουν μὲ πλήρη μακροζωίαν.¹ Οἱ ἐγκέφαλος καὶ τὰ νεῦρα τῶν ἀτόμων ὡς καὶ δλος δ δργανισμός, ἐξεταζόμενα διὰ γυμνοῦ δφθαλμοῦ καὶ διὰ μικροσκοπίου, οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν ἀνατομικὴν ἢ φυσιολογικὴν παρουσιάζουν. Μεταξὺ τῆς κανονικῆς ψυχικῆς καταστάσεως καὶ τῆς ψυχωτικῆς ἐμφανίζεται διαφορὰ οὐχὶ φύσεως, ἀλλὰ βαθμοῦ. Τοιαῦται ἀνωμαλίαι εἶναι ἡ ψυχασθένεια, ἡ μυθομανία, ἡ ύστερία, αἱ διαστροφαὶ, ἡ μανία - μελαγχολία, ἡ παράνοια, ἡ σχιζοφρένεια.

Ἡ ψυχασθένεια περιλαμβάνει δλόκληρον κατηγορίαν διαταραχῶν, αἵτινες ἔχουν ως χαρακτηριστικὸν τὴν ἀνώμαλον ἀντίδρασιν τῆς σύγκινησεως καὶ τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς ἐνεργητικότητος. Εἶναι ἡ ὑπερευαίσθητος ψυχοσύνθεσις, ἡ δποία παρουσιάζει ὑπερβολικὴν συγκίνησιν δι' ἀσήμαντα γεγονότα τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ ἀνικανδτητα προσαρμογῆς εἰς τὰς περιστάσεις. Ἡ ἀνεπάρκεια αὕτη ἔχει διαβαθμίσεις. Ἀρχ[ζει] ἀπὸ τὴν ἀπλῆν εύσυγκινησιν διὰ φθάση, μέχρι μονίμων καταστάσεων δειλίας, ἀμφιβολίας, ἐνδοιασμῶν, φόβου. Εἶναι αἱ διάφοροι «φοβίαι», αἱ παρουσιάζουσαι ποικίλας διαβαθμίσεις καὶ ὑπάρχουσαι εἰς ἀτομα, τὰ δποία συχνά δὲν θεωροῦνται ως ψυχοπαθή, ἀλλ' ἀπλῶς ἐλαττωματικά.

Κατὰ τὴν βαρυτέραν ψυχασθένειαν ὑπάρχει μία ἀηδία διὰ τὴν ζωὴν καὶ ἀγωνία διὰ παραστάσεις καὶ ίδεας, αἵτινες διαρκῶς καταπιέζουν καὶ καταθλίβουν τὴν ψυχήν, γεννῶσαι ἀνησυχίαν δι' ἀσήμαντα πράγματα. Τὰ ἐν λόγῳ ἀτομα καίτοι γνωρίζουν, δτι οἱ φόβοι των εἶναι παράλογοι καὶ δτι καθίστανται γελοῖα, ἀδυνατοῦν νὰ ἀπαλλαγοῦν αὐτῶν. Οὕτως ἔχουν φόβον μήπως δυστυχήσουν, φόβον διὰ τὴν ἀνάληψιν εύθύνης, φόβον διὰ μεγαλοποιουμένας ἀδυναμίας τῆς προσωπικότητός των, φόβον μήπως ὑποπέσουν εἰς σφάλματα. Ἐντεθεν καὶ τὸ δνομα «φοβίαι». Ἐπίσης ἀλλοὶ ἐμφανίζουν μίαν διαρκῆ ἀπασχόλησιν μὲ ζητήματα τῆς ὁγείας καὶ φόβους δι' ὅρισμένα νοσήματα, λαμβάνοντας τὴν μορφὴν ὑποχονδρίας καὶ ἐμμδνου ίδεας.

Οι ψυχασθενεῖς συχνά κατέχονται ἀπὸ ἀμφιβολίαν, ἐὰν ἔξετέλεσαν δρθῶς συνήθη πρᾶξιν καὶ ἐπανέρχονται εἰς αὐτὴν μὲν ἀνησυχίαν. Τὴν ἐσπέραν π.χ. ἀμφιβάλλουν, ἐὰν ἐκλείδωσαν τὴν ἔξωθυραν, καί τοι τὴν ἔχουν κλειδώσει, καὶ μεταβαίνουν νὰ ἴδουν σχετικῶς δύο καὶ τρεῖς φοράς. "Ἄλλοτε ἀμφιβάλλουν, ἐὰν ὑπέγραψαν τὴν ἐπιστολήν, τὴν δποίαν ἐκλεισαν, καὶ σχίζουν τὸν φάκελλον διὰ νὰ ἴδουν, καί τοι τὴν ἔχουν υπογράψει κανονικῶς. "Οταν ἐκτελοῦν ἔνα ἀπλοθν λογαριασμόν, ἐπαναλαμβάνουν τὰς πράξεις συνεχῶς, διότι φοβοῦνται, μήπως ἔκαμψαν λάθος. Απλουστάτας παραγγελίας τὰς ἐπαναλαμβάλουν συνεχῶς καθ' ὅδόν, διότι φοβοῦνται, δτι θὰ τὰς λησμονήσουν. Πᾶσα ἐνέργειά των χαρακτηρίζεται ἀπὸ ὑπερλεπτολογίαν.

‘Η ἔλλειψις ἀποφασιστικότητος καὶ ὁ τρόμος διὰ τὴν ἀνάληψιν εὐθύνης εἶναι ἀπὸ τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ψυχασθενοῦς. Μὲ δυσκολίαν ὑπόσχεται νὰ κάμη κάτι καὶ μὲ μεγάλον κόπον θέτει τὴν ὑπογραφήν του εἰς ἀπλᾶ καὶ ἀνευ σπουδαίων συνεπειῶν ἔγγραφα.’ Η ἀμφιβολία τὸν συνέχει καὶ εἰς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα. Διαρκῶς ἀνησυχεῖ, ἐάν, δσα πράττει πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, εἶναι ἀρκετά.

Κατά τάς θυέλλας ᾔχει ἄγωνίαν μῆπως κτυπηθῇ ἀπὸ κεραυνόν. Φοβεῖται τοὺς κύνας (κυνοφοβία), τοὺς μύς (μυοφοβία) καὶ τοὺς ὄφεις (ὄφιοφοβία). Λαμβάνει ύπερβολικὰ μέτρα ἀσφαλείας πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ εἴσοδον κακοποιῶν εἰς τὴν κατοικίαν του. Ἀνησυχεῖ μῆπως τὸν κτυπήσουν τὰ διερχόμενα ὁχήματα. "Οταν διέρχεται ἀπὸ γεφύρας, φοβεῖται μῆπως πέσουν. Ἐπίσης φοβεῖται νὰ πλησιάσῃ εἰς κρημνὸν (κρημνοφοβία), ή νὰ ἵσταται εἰς τὸ ἄκρον (ἄκροφοβία). Φοβεῖται, δταν μένη μόνος εἰς τὴν οἰκίαν του (μονωσιφοβία), ή εἰς κλειστὸν χώρον (κλειστοφοβία). Φοβεῖται ἐπίσης νὰ ἐμφανίζεται πρὸ ἀγνώστων ἀνθρώπων (ἀνθρωποφοβία), ή νὰ μεταβαίνῃ εἰς πολυσύχναστα δημόσια μέρη (ἄγοραφοβία).

“Οταν εύρισκεται εἰς συναναστροφήν, νομίζει, ότι δλων τὰ βλέμματα στρέφονται πρὸς αὐτὸν καὶ ἀγακαλύπτουν ἀτελείας, ἐλαττώματα καὶ ἀφορμάς σκώμματος, διὰ τὰ δποῖα δμιλοθν. Ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι, νὰ πάθῃ ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ δποῖον φοβεῖται, ἀστάθειαν εἰς τὰς κινήσεις καὶ ἀδεξιότητα εἰς τὰς ἐκφράσεις καὶ συμπεριφοράν. «Νὰ τὰ χάσῃ», δπως λέγομεν κοινῶς. Κατὰ τὰς ὁς ὅνω περιπτώσεις εἰς τὰ ἀτομα τὰ κατεχόμενα ἀπὸ φοβίαν ἐμφανίζονται δλαι αἱ σωματικαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀγωνίας, ἥτοι ἐπιτάχυνσις τῶν σφυγμῶν, ἀνησυχία, ἐλαφρὸς τρόμος τῶν μυῶν, ἐρυθρίσις ἥ πελιδνότης, ἐφίδρωσις, βάρος τῶν μελῶν, ξηρότης τοῦ στόματος, παλμοὶ καὶ διέγερσις ἀπελπισίας.

Μία ἔκδήλωσις τῆς ἀνησυχίας ταύτης εἶναι καὶ τὰ διάφορα tics, δηλαδὴ αἱ χαρακτηριστικαὶ ἔκφραστικαὶ κινήσεις, αἱ μηχανικῶς ἐπαναλαμβανόμεναι κατὰ μικρὰ διαλείμματα ἐπὶ τῶν δποίων δὲν δύναται νὰ κυριαρχήσῃ ἡ βούλησις. Τοιαῦται εἶναι ὁ σπασμὸς τοῦ μυδὸς τῆς παρειᾶς, κινήσεις τῶν δμῶν, κλίσις τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰ πλάγια, σπασμοὶ τῆς χειρὸς κατὰ τὴν δραν τῆς γραφῆς, σκαρδαμυγμὸς τῶν δφθαλμῶν, ρωθωνισμοὶ, πλαταγισμὸς τῆς γλώσσης καὶ ἐλαφρὸς τραυλισμὸς κατὰ τὴν δμιλίαν. "Αλλοτε γίνεται τυπικὴ ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς λέξεως ἢ φράσεως κατὰ πᾶσαν νέαν πρότασιν, χωρὶς νὰ δικαιολογήται τοῦτο ἀπὸ τὸ νόημα. Εἰς ἄλλους τὰ tics ἔκδηλούνται ως χειρονομίαι ἢ χαρακτηριστικοὶ μορφασμοὶ, δπως ψαθοῖς τοῦ προσώπου, ἢ διαρκῆς μετακίνησις τοῦ περιλαίμου. Ταῦτα δὲν προέρχονται ἀπὸ συνήθειαν, ως ἐπίστευον ἀλλοτε, ἀλλὰ παρουσιάζονται αἴφνιδῶς καὶ συχνὰ ἔξαφανίζονται πάλιν αἴφνιδῶς.

Λίαν συνήθης εἶναι ἡ φοβία πρὸ τοῦ κοινοῦ, τὸ trac τῶν καλλιτεχνῶν, τῶν ρητόρων, τῶν νεαρῶν πολιτικῶν, περὶ τοῦ δποίου τόσα ἔχουν γραφῆ.

"Η ψυχασθενὴς ψυχοσύνθεσις προέρχεται ἀπὸ ἀνεπάρκειαν προσαρμογῆς εἰς τὴν πραγματικότητα λόγῳ ἀσθενοῦς αὐτοσυναισθήματος. Ἐπειδὴ λείπει ἡ ἐμπιστοσύνη ἐπὶ τὴν δύναμιν τῆς βουλήσεως, τὸ ἀτομὸν αἰσθάνεται διαρκῶς ἀνησυχίαν διὰ πᾶσαν ἐνέργειαν, τὴν δποίαν ὑποχρεούται νὰ κάμῃ.

Τὸ ποσοστὸν τῶν ψυχασθενῶν εἶναι λίαν σημαντικόν, εὑρισκόμενον οὐχὶ εἰς τὰ θεραπευτήρια, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ως ὑγιῶν θεωρουμένων ἀτόμων.

"Η μυθομανία χαρακτηρίζεται ἀπὸ ψευδῆ σκηνοθέτησιν πράξεων καὶ γεγονότων, ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν ἐμφάνισιν ψευδοῦς ἐπιβολῆς ἢ τὴν κάλυψιν ἀδυναμίας προσαρμογῆς εἰς τὴν πραγματικότητα. Ἡ δρμὴ πρὸς ἐπιβολὴν καὶ ἀναγνώρισιν καὶ ἡ δρμὴ τῆς ἀποφυγῆς κινδύνων ἔχουν κατ' ἔξοχὴν διαταραχθῆ.

Συνέπεια τῆς διαταραχῆς εἶναι τὰ μυθεύματα, αἱ ἀπάται, αἱ ραδιουργίαι, αἱ κομπορημοσύναι, αἱ ὑποκρισίαι διαφόρων ἀτόμων, τὰ δποῖα θέλουν νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὰ δματα τῶν ἀλλων ως ἔχοντα ἀξίαν, τὴν δποίαν δὲν ἔχουν ἐν τῇ πραγματικότητι. Ταῦτα προκαλοῦν σκάνδαλα καὶ καταδιώξεις δι' ἐγκλήματα ἐπινοηθέντα καὶ ἐκτοξεύουν συκοφαντίας, ἀπλῶς διὰ γὰρ ἐμφαγίσουν τὸ ἀτομόν των δρῶν καὶ προκαλοῦν θόρυβον.

Συχνὰ ἔξαπατοῦν καὶ τὸν ἔδιον τὸν ἔσυτόν των. Εἶναι οἱ φαντασιόπληκτοι, οἱ δποῖοι ζούν εἰς ἕνα κόσμον δνείρου. "Αλλοτε ὑπο-

κρίνονται πλήρως τὴν κατάστασιν μιᾶς ἀσθενείας, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ προκαλέσουν τὴν συμπάθειαν ἢ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ζηλών διὰ τὸ πρόσωπόν των.

‘Ε θατερία εἶναι πρόκλησις νασηρῶν συμπτωμάτων ἀπό τὴν Ιδίαν βούλησιν τοῦ ἀτόμου, μή προερχομένων ἀπό πραγματικὴν βλάβην τοῦ δργανισμοῦ. Κατ’ αὐτὴν παρατηρεῖται κατάπτωσις τῆς εύαισθησίας εἰς ωρισμένας περιοχὰς τοῦ σώματος, φθάνουσα συχνά μέχρις ἀναισθησίας ή ἔξαφανσεως τοῦ αἰσθήματος τοῦ πόνου. Δυνάμεθα νὰ νύξωμεν βαθέως τὸ μέρος τοῦτο τοῦ σώματος διὰ βελόνης, ή νὰ τὸ ἐγγίσωμεν μὲ πεπυρακτωμένον σίδηρον, χωρὶς τὸ ύστερικὸν ὅτομον νὰ αἰσθανθῇ πόνον. ‘Αντιθέτως ωρισμένα σημεῖα τοῦ δέρματος δι’ ἀπλῆς ἐπαφῆς προκαλοῦν ύστερικοὺς σπασμούς.

Συχνά παρουσιάζονται έκούσιοι πόνοι, κεφαλαλγίαι καὶ αἴσθημα πνιγμοῦ εἰς τὸν λαιμόν. "Αλλοτε τὰ ὑστερικὰ δάπτομα παραπονοῦνται διὰ πόνους ἐσωτερικῶν δργάνων, προκαλοῦντα ἀνωφελεῖς ἔγχαιρήσεις. Συνήθης εἶναι ἡ ὑστερικὴ παράλυσις μελῶν τοῦ σώματος. Πολλάκις δὲν δύνανται νὰ σταθοῦν δρθια, ή νὰ βαδίσουν. Εἰς ὑπτίαν θέσιν δμως αἱ κινήσεις τῆς κνήμης γίνονται κανονικῶς. 'Ἐνιστε, ἀδυνατοῦν νὰ δμιλήσουν. 'Ο τρόμος εἶναι συνήθης, ως καὶ σπασμοί, ἀδικαιολόγητοι γέλωτες, κλαυθμοὶ καὶ ίδρωτες. Γίνεται διαταραχὴ τῆς κατανομῆς τοῦ αἵματος, μὲ ποικίλλον κατά περιοχὰς τοῦ σώματος συναίσθημα θερμότητος ή ψύχους. Συνέπεια τούτου εἶναι, δτι, ἐνῷ νύσσωμεν βαθέως μὲ βελόνην, οὐδὲν αἷμα ἔξερχεται.

Τὰ ύστερικά ἄτομα παρουσιάζουν ἐπίσης διαταραχὴν τῆς θρέψεως, μείωσιν τοῦ βάρους, καθὼς καὶ πνευματικὴν πτῶσιν, διότι ἐμφανίζεται πνευματικὴ ἀδιαφορία καὶ εὔκολος κόπωσις. Τὸ αὐτούναλισθημά τῶν διαταράσσεται κατ' ἔξοχὴν. Ζητοῦν νὰ προσελκύσουν ἐφ' ἑαυτῶν τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων διὰ παντὸς μέσου, εἰς τρόπον ὃστε γίνονται τύραννοι τοῦ περιβάλλοντός των. Θέλουν νὰ τοὺς προσέχουν καὶ τὸ ἄτομόν των νὰ ἀπασχολῇ δλους. Διὰ νὰ ἐπιτύχουν τοῦτο, φθάνουν συχνὰ μέχρι τοῦ σημείου, ὃστε νὰ προκαλοῦν κακώσεις εἰς ἑαυτούς, διὰ νὰ προσελκύσουν τὴν συμπάθειαν τῶν ἄλλων διὰ τοὺς πόνους των. 'Ο ἐγωῖσμὸς συμβαδίζει μὲ μίαν ἡθικὴν χαλάρωσιν, εἰς τὴν δποίαν κυριαρχεῖ ἡ υποκρισία καὶ τὸ ψεύδος. Συχναὶ εἶναι αἱ ἐντυπωσιακαὶ ἀπόπειραι αὐτοκτονίας, προκαλοῦσαι προσοχὴν, ἀλλὰ πάντοτε ἀκίνδυνοι. 'Ενιοτε διαπράττουν κλοπάς, ἀπάτας καὶ ἐμπρησμούς, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι σπανιότερον. 'Υπόκεινται λίαν εύκόλως εἰς υποβολήν.

‘Η διστερική κρίσις έχει τυπικά χαρακτηριστικά. Ταύτης προηγετ-

ται δυσφορία, κεφαλαλγία, ζάλη, ἐπισκότισις τῆς συνειδήσεως καὶ πτώσις, ἀλλ' ὅνευ τραυματισμοῦ. Κατὰ τὴν κρίσιν δὲν λείπει τελείως ἡ συνειδήσις. Εἰς ώρισμένας περιπτώσεις ἡ ἀναισθησία αὗτη δύναται νὰ διαρκέσῃ, συνοδευομένη ἀπὸ δυνειρά. Συχνά ἡ συσκότισις τῆς συνειδήσεως εἶναι ἐλαφροτέρα, ἀλλὰ συνεχίζεται ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ συνοδεύεται μὲ τάσιν πρὸς ἀλητείαν. "Ἄλλοι κατὰ τὸ ύστερικὸν τοῦτο λυκόφως ἐμφανίζουν μίαν ψυχικὴν παλινδρόμησιν μὲ νηπιασμούς, παιδισμούς, ἐφηβισμούς.

"Υστερίαν ἐμφανίζουν ἄτομα πυκνόσωμα, κυκλόθυμα, ἔξωστρεφῆ. Τὰ αἴτιά της εἶναι τάσις πρὸς ψευδῆ ἐπιβολὴν καὶ ἀναγγώρισιν, προκαλούμενην διὰ τῆς καθ' ὑπόκρισιν ἀσθενείας, ἔνεκα τῆς ὁποίας τὸ ἄτομον ἐπιτυγχάνει νὰ γίνη κέντρον ἐνδιαφέροντος καὶ περιποιήσεων τῶν γύρω του.

Αἱ διαστροφαὶ εἶναι ἀνωμαλίαι τῆς ἡθικῆς ἀντιλήψεως τῆς προσωπικότητος. "Ωρισμένα ἄτομα ἔχουσι ταυτότητας ἐμφανίζουν μίαν ἡθικὴν παραφροσύνην (*moral insanity*) καὶ ἡθικὴν ἡλιθιότητα (*débilité morale*). Εύθυς ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας ταῦτα παρουσιάζονται ἀπειθάρχητα καὶ ἀνυπότακτα, μοχθηρά καὶ σκληρά. Καθ' δλην τὴν ζωὴν των ἐμφανίζουν δύο στίγματα, ἀνηθικότητα καὶ ἀσυγκινησίαν. "Υποπίπτουν διαρκῶς εἰς τὰ αὐτὰ ἀδικήματα πάρα τὰς κατ' ἐπανάληψιν τιμωρίας.

Περιστατικά διαστροφῶν μᾶς παραδίδονται συνεχῶς ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος. "Επιστημονικῶς ἐγένετο παραδεκτὸν τὸ φαινόμενον κατὰ πρωτὸν εἰς τὸ διεθνὲς συνέδριον Ψυχιατρικῆς τοῦ 1889, διόπερ καὶ τὸ ὀνόμασεν ἡθικὴν παραφροσύνην, «folie morale». Άλλοι διαδηλώσεις τῆς ἰδιοσυγκρασίας ταύτης εἶναι ποικίλαι, αἱ δὲ διαβαθμίσεις πολλαῖ.

"Ἐχομεν ἄτομα μὲ ἐλαφράς διαστροφάς, ἀλλὰ κυκλοφοροῦντα μεταξὺ τῶν ύγιων καὶ ἐργαζόμενα εἰς ἐπαγγέλματα, ως καὶ τὰ ἄτομα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐγκληματικαὶ φύσεις καὶ ἀπασχολοῦν συνεχῶς τὴν δικαιοσύνην. Τὰ τελευταῖα ταῦτα εἶναι παραδεδομένα εἰς τὰς διεγέρσεις τῶν δρμῶν των, ἐπὶ τῶν ὁποίων λόγῳ ἀσθενοῦς βουλήσεως δὲν δύνανται νὰ ἀσκήσουν κυριαρχίαν. Εἶναι οἱ ψυχροὶ ἐγωζοτικοὶ τύποι, οἱ χωρὶς συμπάθειαν καὶ χωρὶς διάκρισιν καλούς καὶ κακού, οἱ παραδιδόμενοι εἰς τὴν μέθην, τὴν ἀκολασίαν, τὰς γεννητησίους διαστροφάς, τὴν κλοπήν, τὴν συκοφαντίαν, τὴν ἀλητείαν, τὴν βιαιοπραγίαν.

Κατὰ τὰς διαστροφὰς δὲν διαλύεται ἡ ἐνότης τῆς προσωπικότητος, ἀλλὰ διαταράσσεται μία μόνον δρμή ἢ λειτουργία. "Ἐμφαγίζεται ἐπὶ παραδείγματι ἔντασις τῶν συγκινήσεων τῆς δργῆς καὶ τοῦ

μίσους μὲ ξέλλειψιν αὐτοκυριαρχίας, ἅμβλυνσις τοῦ συναισθήματος καὶ ξέλλειψις σαφοῦς ἀντιλήψεως τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς διακρίσεως ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου, ύπερευαισθησία διὰ ζῶα καὶ σκληρότης ἔναντι ἀνθρώπων. Γενικῶς ἔχομεν ἀτονίαν τῶν ἀνωτέρων συναισθημάτων καὶ ἀνεπαρκῆ ίκανότητα πρὸς οἰκείωσιν στοιχειωδῶν ἡθικῶν ἐννοιῶν. Ἐκεῖθεν προέρχεται ἡ παντοδυναμία τῶν ἐγωΐστικῶν τάσεων, τὸ μὴ ἀποτελεσματικὸν τοῦ λογικοῦ, τοῦ παραδείγματος καὶ τῶν κυρώσεων.

Εἰς βαρείας περιπτώσεις ἡθικῆς ἀναπηρίας, λόγῳ κληρονομικῆς ἐπιβαρύνσεως ἐκ συφιλίδος ἢ ἀλκοολισμοῦ, ἔχομεν καὶ εύδιάκριτα σωματικὰ στίγματα. Τὸ μέτωπον π.χ. εἶναι χαμηλόν, ύπάρχει ἀσυμμετρία προσώπου, παραμορφώσεις τοῦ κρανίου, τῶν ὀτῶν, τῶν ὁφθαλμῶν, τῆς σιαγόνος, τῶν χειλέων, ως καὶ μελῶν. "Έχομεν δύμας καὶ ἡθικὴν ἀναπηρίαν χωρὶς νὰ υπάρχουν στίγματα, οὔτε σαφῆς κακῆς κληρονομικότης. Εἶναι οἱ κομψευδμενοὶ ἀπατεῶντες μεγάλης κλάσεως, οἱ *gangsters* καὶ οἱ *hochstapler* οἱ ἀπασχολούμεντες τὴν διεθνῆ ἀστυνομίαν καὶ τροφοδοτοῦμεντες τὰ διηγήματα καὶ *films* τοῦ γνωστοῦ δλεθρίου τύπου.

"Ἐν εἴδος διαστροφῆς εἶναι ὁ παθολογικὸς φανατισμός, ὁ φθάνων μέχρις ἐγκλημάτων. Οὕτος κατ' ἀρχὰς στρέφεται κατὰ τῶν ἀντιθέτων ίδεων, ἔπειτα δὲ ἐπεκτείνεται καὶ κατὰ τῶν δπαδῶν τῶν ίδεων. Ἐτέρα διαστροφὴ εἶναι ἡ κλεπτομαγία. 'Ο υπ' αὐτῆς κατεχόμενος αἰσθάνεται μίαν ἐσωτερικὴν πίεσιν νὰ κλέψῃ. Τὴν κλοπὴν διαπράττει εἰς μίαν κατάστασιν ψυχικῆς διεγέρσεως. Αἱ γενετήσιοι διαστροφαὶ λαμβάνουν ποικίλας παραδόξους μορφάς. "Ἐν εἴδος αὐτῶν εἶναι ὁ Φετιχισμός, καθ' ὃν ἡ γενετήσιος ίκανοποίησις ἐπιτυγχάνεται μὲ κατοχὴν ἀντικειμένων ἀνηκόντων εἰς τὸ ἄλλο φθλον.

Οἱ ἀπατεῶντες καὶ οἱ ψεύσται ἔχουν παθολογικὴν ύπερδιέγερσιν τῆς φαντασίας. Οἱ ἀντικοινωνικοὶ ἀδυνατοῦν νὰ προσαρμοσθοῦν εἰς κοινωνικὴν ἔργασίαν. Μορφαὶ διαστροφῆς εἶναι ἡ ἀλητεία, ἡ τάσις πρὸς οἰνοποοίαν, πρὸς ἀνωνύμους ἐπιστολάς, ἐμπρησμοὺς καὶ φαρμακεύσεις. Εἰς δλας τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐμφανίζεται ἀδυναμία τοῦ 'Ἐγὼ νὰ κυριαρχήσῃ ἐπὶ δρισμένης δρμῆς καὶ νὰ διακρίνῃ τὸ ἀνώτερον ἀπὸ τὸ κατώτερον.

'*Μανία - μελαγχολία* εἶναι ψυχικὴ ἀνωμαλία, καθ' ᾧ τὸ ἄτομον παρουσιάζει ύπερβολὴν διεγέρσεως ἢ πλήρη κατάθλιψιν. Συμβαίνει δηλαδὴ μία ταλάντευσις τῆς ψυχικῆς διαθέσεως μεταξύ τῶν δύο πόλων, μανίας καὶ μελαγχολίας. "Αλλοτε πάλιν ἐπικρατεῖ μόνον τὸ ἔν εἴδος τῶν διαθέσεων τούτων. 'Η ἐπικράτησις τῆς μιᾶς κατα-

στάσεως ἢ τῆς ἄλλης συμβαίνει συνήθως ἀνευ συνειδητῆς αἴτιας, ἢ κατ' ἀντίδρασιν πρὸς ἀσήμαντα ἔξωτερικὰ αἴτια.

‘Ο βαθύδεις τῆς ἀνωμαλίας παραλλάσσει μεγάλως. Ή ἀπλῇ κυκλοθυμίᾳ ἡ ὑπάρχουσα εἰς τὰ ὑγιῆ ἄτομα δύναται νὰ ἐπιταθῇ καὶ νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ἄκρων ἐκδηλώσεων τῆς παθολογικῆς μανίας, ἢ τῆς βαρείας μελαγχολίας καὶ καταθλίψεως.

Κατὰ τὴν φάσιν τῆς μανίας τὸ ἄτομον εἶναι εὕθυμον, πολυπράγμον, μὲ ηὔξημένην αὐτοσυνείδησιν καὶ ὑπερενεργητικότητα, συνοδευομένην δύμως ἀπὸ ἀστάθειαν. Κατὰ τὴν φάσιν τῆς μελαγχολίας παρουσιάζει δυσθυμίαν, κατάπτωσιν τοῦ αὐτοσυναισθήματος, καὶ ἀπάθειαν, συνοδευομένην ἀπὸ διανοητικὴν ἐπιβράδυνσιν καὶ ἔλλειψιν πάσης ἐνεργητικῆς ζωῆς. Ιδέαι ἐνοχῆς καὶ τύψεως τὸ διεγείρουν κατὰ τοῦ ίδίου ἑαυτοῦ δυνάμεναι νὰ φθάσουν μέχρις αὐτοκτονίας.

Αἱ δύο αὗται καταστάσεις ἔθεωροιντο ἄλλοτε ώς δύο διάφοροι ψυχώσεις. Πρῶτος ὁ Kräpelin κατέδειξεν, δτι πρόκειται περὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀνωμαλίας, ἔχούσης δύο φάσεις, δυναμένας νὰ ἐμφανισθοῖν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ δτομον.

Ἡ παράνοια, ἀποτελοῦσα τὸν ἀντίποδα τῆς ψυχασθενείας, εἶναι ἀνωμαλία τῆς ψυχοσυνθέσεως χαρακτηριζομένη ἀπὸ παθολογικὴν ὑπερτροφίαν τοῦ Ἐγώ, ὑπερτονισμὸν τῆς ίδιας προσωπικότητος, ὑπεροψίαν καὶ μεγαλομανίαν. Αἱ ἐκδηλώσεις τῆς μεγαλομανίας λόγῳ τῆς ὑπερβολῆς τῶν προκαλοῦν ἀντιδράσεις τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος. Ἐντεύθεν γεννῶνται εἰς τὰ ἄτομα ταῦτα λίαν εὔκόλως ίδέαι καταδιώξεως ἀπὸ τὸ περιβάλλον.

Ο παρανοϊκὸς ώθούμενος ἀπὸ τὴν ἐγωφιλίαν του ζητεῖ περισσότερα ἀπὸ δτι πρέπει καὶ ἀπὸ δτι δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Μή πραγματοποιῶν ταῦτα νομίζει, δτι τὸν ἀδικοῦν καὶ τὸν δολιεύονται. Παντοῦ γύρω του βλέπει μίαν ἀντίδρασιν ἀπὸ δλους, ἀνύπαρκτον ἐν τῇ πραγματικότητι καὶ γέννημα τῆς φαντασίας του.

Αἱ διαβαθμίσεις τῆς ἀνωμαλίας εἶναι μεγάλαι. Ἀρχίζουσαι ἀπὸ τοὺς μικροεγωῖστάς, οἱ δποῖοι νομίζουν, δτι εἶναι ἡδικημένοι ἀπὸ τὴν κοινωνίαν καὶ διαρκῶς μεμψιμοιροῦν, φθάνουν μέχρι τῆς νοσηρᾶς καταστάσεως τοῦ παραληρήματος τῆς μεγαλομανίας καὶ τῆς μανίας καταδιώξεως. Αἱ ἐλαφραὶ μορφαὶ τῆς ἀνωμαλίας εὑρίσκονται μεταξὺ τῶν ώς ὑγιῶν λογιζομένων φαντασιοπλήκτων. Μόλις 1% ἐκ τῶν ἀνωμάλων τούτων εἰσάγονται εἰς θεραπευτήρια.

Κατὰ τὴν παράνοιαν συμβαίνει διαταραχὴ τῆς ἀντιλήψεως τῆς σχέσεως τοῦ ἕξω κόσμου πρὸς τὸ Ἐγώ, συνοδευομένη ἀπὸ σαφῆ σκέψιν καὶ ὑπαρξιν βουλήσεως καὶ ἐνεργητικότητος. ‘Ο παρανοϊκὸς δλα

τὰ γύρω του συμβαίνοντα τὰ συσχετίζει μὲ τὸν ἔαυτόν του, τὸν δποῖον θεωρεῖ κέντρον παντὸς πράγματος. Ἡ συμπεριφορά του καὶ αἱ πράξεις του εἶναι κανονικαί. Δύναται νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ κερδίζῃ μόνος του τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἡ ίδεα ὅμως τὴν φτοῖαν ἔχει περὶ τοῦ ἔαυτοῦ του εἶναι ψευδῆς. Οὗτος δὲν ἔχει τὴν λογικὴν ἀσυναρτησίαν τοῦ σχιζοφρενοῦ, δλλὰ μόνον ἐρμηνεύει πλεῖστα ἐκ τῶν συμβαινόντων, δτὶ ἔχουν σχέσιν μὲ αὐτόν. Πιστεύει, δτὶ ἔχει πολλοὺς ἔχθρούς, οἱ δποῖοι τὸν καταδιώκουν. Ὑποπτεύεται, δτὶ δλοι εἶναι ἐναντίον του. Ὁλα τὰ ἔξωτερικὰ στοιχεῖα τὰ ἐρμηνεύει αὐθαιρέτως, ώς ἐπιβεβαιοῦντα τὴν δποψίαν του. Μίαν μικρὰν προσβολήν, τὴν δποῖαν ὑπέστη, τὴν αὐξάνει ὑπερβαλλόντως. Ἀρχίζει νὰ γράφῃ δημοσιεύματα εἰς τὰς ἐφημερίδας, ύβριστικούς λιθέλλους καὶ ἀπειλητικὰς ἐπιστολάς, κατὰ τῶν προσώπων τὰ δποῖα νομίζει δτὶ τὸν καταδιώκουν. Συχνὰ ἐπιτίθεται κατ' αὐτῶν, ἵνα τὰ κακοποιήσῃ. Ἀλλοτε θεωρεῖ τὸν ἔαυτόν του ώς ἔξαιρετικὸν πρόσωπον, τὸ δποῖον ἔχει εὔγενη καταγωγὴν, σχηματίζει φανταστικὰ γενεαλογικὰ δένδρα, καὶ προβάλλει παραδόξους ἀπαιτήσεις. Συχνὰ ἐμφανίζεται ώς θρησκευτικὸς ἀναμορφωτής καὶ προφήτης, ισχυριζόμενος, δτὶ βλέπει θεῖας δπτασίας.

Αἵτια τῆς παρανοίας κατὰ τὸν Bleuler εἶναι ὑπερβολικὸν αὐτοσυναίσθημα τείνον εἰς ἔξαιρετικὰς πράξεις. Ἐπειδὴ ὅμως λείπει ἡ ίκανότης πρὸς ἐπίτευξιν τούτων, τότε τὸ Ἐγώ, μὴ θέλον νὰ φανῇ κατώτερον, εἴτε μεταθέτει ἐξ ἔαυτοῦ τὴν εὐθύνην εἰς φανταστικούς ἔχθρούς (μανία καταδιώξεως), εἴτε φαντάζεται τὰς ἐπιδιώξεις του ώς ἐκπληρωθείσας (μεγαλομανία). Πρὸς τὴν τοιαύτην διαρρύθμισιν τῆς αὐτοσυνειδήσεως προσαρμόζει καὶ τὰς ἀναμνήσεις του. Ὁλα συγκεντρούνται εἰς ἕκάστην περίπτωσιν περὶ μίαν ψυχήν την ίδεαν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν σχιζοφρένειαν, καθ' ᾧ δλα χωρίζονται ἀπ' δλλήλων.

Μορφὴ παρανοίας εἶναι καὶ ἡ ἔρωτικὴ μεγαλομανία ὑπερωρίμων δεσποινίδων, αἵτινες διηγοῦνται, δτὶ τὰς ζητοῦν εἰς γάμον ἔξαιρετικοι μνηστήρες, δλλ' αὖται ἀρνοῦνται. Τούτο γεννᾶται ἀπὸ ὑπαρξιν ὑπερβολικοῦ αὐτοσυναίσθηματος μὴ συμβιβαζομένου μὲ τὴν πραγματικὴν κατάστασίν των.

‘Η σχιζοφρένεια, ή βαρυτέρα πασῶν τῶν ἀνωμαλιῶν τῆς ψυχοσυνθέσεως, χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν χωρισμὸν τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν μεταξύ των. Αὕτη δύναται νὰ εἶναι χρονία, ή νὰ ἔχῃ περισδικάς ταλαντεύσεις ἐπιτάσσεως ἢ ὑποχωρήσεως. Συνηθέστερον καταλήγει εἰς ἡλιθιότητα. Περιλαμβάνει τὰ $\frac{1}{4}$ τῶν ψυχοπαθῶν τῶν θεραπευτηρίων.

“Ο σχιζοφρενής δὲν δύναται γάπαρακαλουθήσῃ τὰ γεγονότα τοῦ παριβάλλοντός του. Εἰς δλας τὰς συνομιλίας του δὲν ὑπάρχει λογικὴ συνάφεια.” Οταν τὸν ἔρωτον, δίδει ἀπάντησιν, ή δποία ούδε μίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν ἔρωτησιν. Τὸ συναισθήμα του εἶναι ἀμβλύ. Δὲν παρουσιάζει ἀντίδρασιν οὔτε εἰς κακοποίησιν, οὔτε εἰς τὴν πειναν, οὔτε εἰς τὸν κίνδυνον. Τὰ ἀνώτερα συναισθήματα, ή ἀξιοπρέπεια καὶ ή αἰδώς δὲν ὑπάρχουν. Γελᾷ διὰ θλιβεράν εἴδησιν καὶ λυπεῖται ή ἐρεθίζεται δι’ εὐχάριστον. Βαθμηδὸν διακρίπτεται πᾶσα λογικὴ ἐπαφὴ μεταξὺ τοῦ Ἔγώ του καὶ τοῦ ἔξω κόσμου. Ζῇ εἰς μίαν κατάστασιν ὄνειρου. Εἶναι μάταιον νὰ τοῦ ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν ἀντιφάσεων τῶν λόγων του. Εἰς δσθενής δμιλεῖ διὰ τὴν ἀνύπαρκτον οἰκίαν του. “Οταν τοῦ ὑποδεικνύεται, δτι δὲν ἔχει οἰκίαν, αύτὸς ἀπαντᾷ : « “Ἐχω. Τοῦτο τὸ ἀποδεικνύει ή μουσική! » Πᾶσα πρωτοβουλία διὰ ἐνέργειαν ἔξαφανίζεται. Εἶναι ἀνίκανος δι’ οἰανδήποτε προσαρμογὴν εἰς τὴν ζωήν.

“Η διαταραχὴ συχνὰ συνοδεύεται μὲ παραισθήσεις, καθ’ ἃς διὰ πάσχων δικούει ὑβριστικούς καὶ ἐμπαικτικούς λόγους, διὰ τοὺς δποίους ίσχυρίζεται, δτι εἶναι πραγματικοί. “Αλλοτε παραπονεῖται, δτι τοῦ φωνάζουν δλας του τὰς σκέψεις. Συχνὰ αἰσθάνεται διχασμὸν τῆς προσωπικότητος καὶ πιστεύει, δτι εἶναι ἄλλο πρόσωπον. Πιστεύει, δτι ἔχει μαγικὴν δύναμιν, μὲ τὴν δποίαν δύναται νὰ ἐπηρεάξῃ τοὺς ἄλλους. Συνήθως ἀρέσκεται νὰ κατασκευάζῃ νεολογισμούς καὶ νὰ δίδῃ εἰς συνήθεις λέξεις φανταστικὴν σημασίαν.” Επίσης ἐμφανίζει ἡχολαλίαν, ἐπαναλαμβάνων ἐν εἴδει ἡχοθεόπεραν πᾶσαν προφερόμενην λέξιν.

“Ο σχιζοφρενής χάνει τὴν ἐπαφὴν του μὲ τὸν ἔξω κόσμον καὶ ζῇ εἰς ἔνα ἐγωκεντρισμόν. Εἶναι ἀνίκανος πρὸς ἐπικοινωνίαν μὲ τοὺς ἄλλους καὶ ἀποσύρεται βαθμηδὸν τελείως εἰς τὸν κόσμον τῆς ἀναρχούμενης φαντασίας του.

“Η αἰτία τῆς σχιζοφρενείας εἶναι ἀγνωστος, ή δὲ πλήρης θεραπεία της δύσκολος.

“Ελαφρὰ μορφὴ ταύτης ὑπάρχει εἰς τοὺς ἐκκεντρικούς ἐκείνους τύπους, οἵτινες ἐπιδίδονται εἰς παραδόξους λατρείας, ἀφοσιοθνται εἰς ἀσήμαντα πράγματα καὶ ἴδεας καὶ πλάττουν σχέδια περὶ σωτηρίας τῆς ἀνθρωπότητος. Οὗτοι ζούν κεχωρισμένοι ἀπὸ τοὺς γύρω τῶν καὶ παραπονοῦνται, δτι δὲν τοὺς ἔννοούν. ‘Ως σκοπὸν τῆς ζωῆς των θέτουν τὴν φανταστικὴν τῶν ἐπιδίωξιν, γινόμενοι φανατικοί δι’ αύτήν.

Αἱ ψυχώσεις μᾶς βοηθοῦν εἰς τὸ νὰ κατανοήσωμεν τὴν κανόνικὴν ψυχοσύνθεσιν. Εἰς τὰς ψυχοπαθείας ταύτας ἔχουν ἐμφυτὸν προ-

διάθεσιν ἄτομα μὲ ίδιάζοντα χαρακτηριστικά, μεταδιδομένην κληρονομικῶς.

Τὸ ίδιαίτερον τοῦτο εἶδος τῆς ψυχοπαθοῦς ίδιοσυγκρασίας παρουσιάζεται λίαν ἐνωρίς καὶ συνεχίζεται μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἀτόμου, διστις θάνατος δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ ἄλλην νόσου. Τὰ ἄτομα ταῦτα ἔχουν σταθερὰ ψυχικὰ γνωρίσματα, τὰ διποῖα τὰ διαμορφώνουν εἰς ἐν εἴδος γοσηρᾶς προσωπικότητος.

3. Διαταραχαὶ ἐξ ἐπιγενῶν βλαβῶν τοῦ δργανισμοῦ.

Αἱ δινωμαλίαι τῆς ψυχοσυνθέσεως αἱ προκαλούμεναι ἀπὸ ἐπιγενῆς δργανικάς βλάβας διακρίνονται εἰς δύο κατηγορίας. "Αλλαι μὲν παρουσιάζουν δριστικὴν βλάβην συνεπείᾳ τραυμάτων ἢ φυσιολογικῶν ἀλλοιώσεων τοῦ δργανοῦ, ἀλλαι δὲ παροδικὴν τοιαύτην. Αἱ χαρακτηριστικώτεραι τούτων εἶναι δὲ κρετινισμός, ἢ ἐπιληψία, δὲ ἀλκοολισμός, ἢ τοξικομανία, ἢ νευρασθένεια καὶ ἡ προΐούσα παράλυσις.

"Ο Κρετινισμὸς (cretinisme), προερχόμενος ἀπὸ ἐκφυλισμὸν τοῦ θυρεοειδοῦς, εἶναι ίδιάζουσα δινωμαλία τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ ἔχει ώς ἐπακόλουθον τὴν παρακώλυσιν τῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀναπτύξεως. Ο πάσχων παῖς κοιμᾶται πολὺ καὶ τρώγει ἀδιακρίτως δὲ εῦρη. Σωματικῶς παραμένει νάνος, ψυχικῶς δὲ δὲν ὑπερβαίνει τὴν διανοητικὴν ἡλικίαν τῶν 4 - 5 ἔτων, ὃν ἀνεπίδεκτος μαθήσεως.

"Η ἀσθένεια αὕτη ἐνδημεῖ εἰς δρεινάς τινας περιοχάς, πρὸ πάντων εἰς τὰς "Αλπεις καὶ τὰ Πυρηναῖα. Άλια ταύτης εἶναι ἡ ἔλλειψις ώρισμένων συστατικῶν τοῦ ὕδατος. Η θεραπεία εἶναι εὔκολος, ἐπιτυγχανομένη διὰ μεταφορᾶς τοῦ πάσχοντος εἰς παραθαλάσσιον μέρος, ἢ διὰ παροχῆς ιωδίου μετὰ τοῦ πινομένου ὕδατος.

"Απὸ δινωμαλίαν τοῦ θυρεοειδοῦς προέρχεται ἐπίσης καὶ τὸ μυξολόγημα, τὸ δποῖον χαρακτηρίζεται ἀπὸ προΐούσαν ἐπιβράδυνσιν δλῶν τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν μὲ σύγχρονον μεταβολὴν τοῦ δέρματος. Οἱ ἀσθενεῖς δυσκόλως παρακολουθοῦν μίαν συνομιλίαν, ἀποκάμνοντες ταχέως. Η μνήμη ἔξασθενεῖ, ἢ συνειδησίς δυμως εἶναι σαφής. Η θεραπεία ἐπιτυγχάνεται συνήθως διὰ παροχῆς ἐκχειλίσματος θυρεοειδῶν ἀδένων προβάτου.

"Η ἐπιληψία, προερχομένη ἀπὸ διαταραχὴν τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὅλης χαρακτηρίζεται ἀπὸ προσβολὰς σπασμῶν καὶ ἀναισθησίας. Ολίγα λεπτὰ πρὸ τῆς προσβολῆς δὲ ἐπιληπτικὸς ἔχει παραισθήσεις, βλέπει φῶτα, ἀκούει θορύβους καὶ αἰσθάνεται ζάλην. Κατὰ τὴν προσβολὴν δὲν ἔχει συνείδησιν τοῦ συμβάντος.